

4. Сердюк О. О. Юридичні факти в структурі цивілістичної моделі захисту прав учасників кредитних відносин. *Наше право*. 2020. № 1. С. 170-174. URL: <https://doi.org/10.32782/np.2020.1.26> (дата звернення: 20.04.2024).

5. Спесівцев Д. Юридичні факти-стани в цивільному праві України. *Юридичний вісник*. 2020. № 4. С. 88-94. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.974> (дата звернення: 20.04.2024).

Жуковська Л.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
Університету.*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
теорії права та конституціоналізму ЗУНУ
Подковенко Т.О*

НОРМА ПРАВА ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ СИСТЕМИ ПРАВА

Актуальність дослідження. У теорії права загально визнаним є той факт, що моделювання поведінки суб'єктів здійснюється за допомогою норм права і насамперед такої їхньої юридичної властивості, як нормативність [1, с. 36]. За допомогою норм права здійснюється впорядкування суспільних відносин, надання їх чіткої правової регламентованості. Незважаючи на існування інших соціальних норм: норм моралі, релігійних норм, звичаєвих норм та інших регуляторів поведінки людей у суспільстві, норми права відіграють надзвичайно важливу роль. Норми права відрізняються можливостями більшого та ефективнішого регулятивного впливу на поведінку суб'єктів права.

Виклад основного матеріалу. Система права є особливим системним утворенням, тобто це не проста сукупність або сума елементів, а цілісне утворення, яке наділене конкретними властивостями, зв'язками, внутрішньою структурою. Система права є об'єктивним явищем, оскільки обумовлена суспільними відносинами, що склалися в суспільстві та обумовлюється національними, історичними, культурними або іншими соціальними факторами. Варто відмітити, що систему права відрізняє така ознака як динамічність, тобто вона здатна змінювати свою внутрішню організацію під впливом зовнішнього середовища.

Аналіз наукових праць сучасних учених-теоретиків – фахівців у галузі загальної теорії права – свідчить про їх єдність у підході до розуміння поняття «норма права» [2, с. 130-133]. Норма права – це найпростіше, односистемне правове утворення в складі системи права [3, с.14]. Здебільшого норма права визначається як формально визначене правило поведінки загального характеру, що встановлене чи санкціоноване державою або іншим уповноваженим суб'єктом правотворчості з метою регулювання чи охорони суспільних відносин та забезпечується можливістю застосування примусу [4, с. 132]. О. Скакун розглядає норму права в якості «загальнообов'язкового правила поведінки, яке сформоване в суспільстві відповідно до визнаної в

ньому справедливої міри свободи й рівності та формально визначене (встановлене чи санкціоноване) і забезпечене державою з метою регулювання, охорони й захисту суспільних відносин» [5, с. 278]. С. Бобровник визначає норму права як загальнообов'язкове, формально визначене, встановлене чи санкціоноване державою (народом) правило поведінки, що забезпечує регулятивний вплив держави на суспільство шляхом надання суб'єктам певних прав та покладення обов'язків, охороняється та гарантується державою можливістю примусового впливу [6 с. 217].

Варто відмітити, що правові норми є різновидом соціальних норм і їм характерні загальні ознаки, які властиві усім соціальним нормам та відображають їх регулятивний вплив на поведінку соціальних суб'єктів. Формування правових норм, їх змістовне наповнення визначається конкретним рівнем соціально-економічного й культурного розвитку суспільства. Норми права мають свідомо-вольовий характер, оскільки їх розробка та втілення в життя здійснюється людьми з метою досягнення певного результату. Норми права також відрізняє їх неперсоніфікований характер, адресуються широкому колу адресатів і розраховані на багаторазове використання.

Водночас нормам права притаманна низка важливих ознак, які суттєво відрізняють їх від інших видів соціальних норм та визначають їх значимість у регулюванні суспільних відносин. Зокрема, мова йде про офіційний характер правових норм. Їх розробка, прийняття та введення в дію покладається на компетентні органи та передбачає чітко визначену процедуру. Державно-владний характер зумовлює високий ступінь їх формального виразу та захисту через можливість застосування державного примусу для їх забезпечення. Як наголошує «нормальна реалізація учасниками суспільних відносин норм права забезпечується державою, у тому числі в разі необхідності, з використанням засобів впливу, аж до прямого примусу» [7, с.16]. Загальнообов'язковість норм права покладає на учасників правових відносин дотримуватися встановлених правил поведінки. Відповідно, приписи правових норм містять конкретні права та обов'язки суб'єктів права.

Кожна норма в межах системи права має свою спеціалізацію, що зумовлює її своєрідність порівняно з іншими нормами права. Ця особливість дає можливість класифікувати норми права за різними підставами.

Висновки. Таким чином, норми права порівняно з іншими соціальними нормами мають вагоміші важелі впливу на поведінку людей. Різноманітність суспільних відносин, їх складність визначаються особливостями суспільної взаємодії та характером правового впливу. Тільки через системні зв'язки, які дають можливість об'єднати норми права у інститути, підгалузі та галузі права, реалізується практична можливість забезпечити системність права, системність правового впливу. І відповідно, досягти належного рівня правового порядку у суспільстві. Норма права є первинним вихідним елементом, основою системи права. Основними функціями норми права є забезпечення захисту прав та свобод громадян та створення умов для функціонування справедливості. Правова норма є основою на якій базується правовий порядок, а також вирішуються правові конфлікти.

Список використаних джерел

1. Боняк В. О. Поняття конституційно-правової норми та її роль у механізмі організації та функціонування органів охорони правопорядку України. *Конституційно-правові академічні студії*. 2016. № 1. С. 34-47.
2. Сердюк І. А. Норма права, правова норма і юридична норма: співвідношення понять. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 1. С. 129-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_1_19
3. Могілевський Л. Сутність поняття «норма права». *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1 (10). С. 14-18.
4. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О.Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О.Д.Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : [підручник]. 2-ге вид. К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2010. 520 с.
6. Загальна теорія права. Академічний курс: Підручник / За ред. д-ра юрид. наук, проф. С. В. Бобровник. К.: Юрінком Інтер, 2021. 576 с.
7. Могілевський Л. Сутність поняття «норма права». *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. № 1 (10). С. 14-18.

Мадараш К.
студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного
університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент,
доцент кафедри теорії права
та конституціоналізму ЗУНУ
Кравчук В. М.

АНГЛІЙСЬКА МОВА В УКРАЇНІ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СТАТУСУ

Постановка проблеми. Зміна статусу англійської мови в Україні значно впливає на реорганізацію багатьох сфер життя суспільства, що викликає необхідність дослідження впливу та змін на готовність громадян спілкуватися іноземною мовою.

Мета даного наукового дослідження полягає в аналізі трансформації правового статусу англійської мови в Україні та вивченні способів реалізації та закріплення нового статусу в публічних сферах суспільного життя українського суспільства.

Стан наукового дослідження теми. Визначення та аналіз статусу української мови здійснювали такі дослідники, як І. Чорний, Н. Єльнікова, Н. Жук, Ю. Чередник та інші. Дослідженню питання чи є взагалі і наскільки значимою є державна мова як ознака держави, яким є її вплив на розвиток держави присвятили увагу В. Кравчук та О. Бегош [1]. Проте, статус англійської мови, а особливо тенденції його оновлення не досліджено у науковій літературі, насамперед через новизну проекту Закону щодо його